

พัฒนาการหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ
วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช

นายชำนาญ เล็กบรรจง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2531

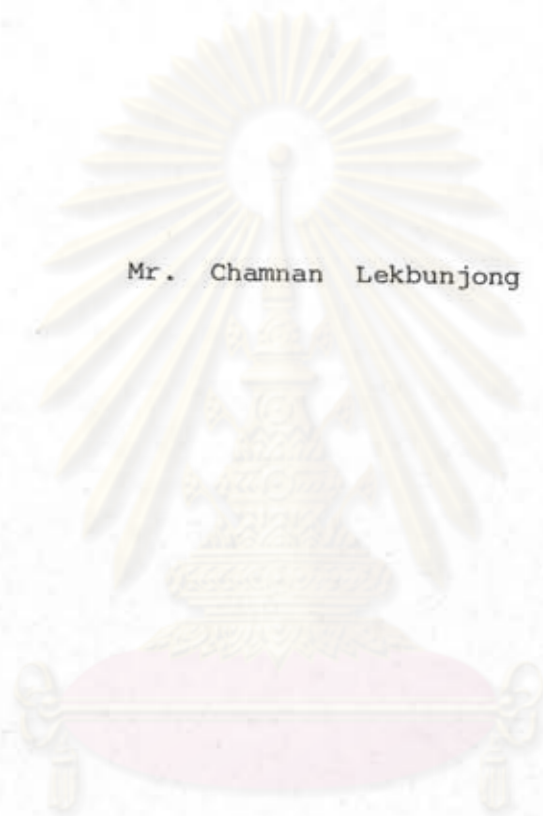
ISBN. 974-569-579-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016153

I 10301069

THE DEVELOPMENT OF THE METAL FOR ORNAMENTS CURRICULUM
IN ART AND CRAFTS DIVISION, NAKHON SI THAMMARAT
ART AND CRAFTS COLLEGE

Mr. Chamnan Lekbunjong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN. 974-569-579-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พัฒนาการหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ

วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช

โดย

นายชำนาญ เล็กบรรจง

ภาควิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี

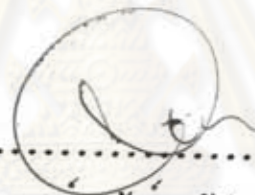
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล

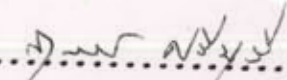

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ดาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ สุตัน วันไฉ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สันติ คุณประเสริฐ)

ชื่อนามานี้ เล็กบรรจง : พัฒนาการหลักสูตรศิลปหัตถกรรม ล่าชาอย่างโลหะรูปพรรณ วิทยาลัย
ศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช (THE DEVELOPMENT OF THE METAL FOR ORNAMENTS
CURRICULUM IN ART AND CRAFTS DIVISION, NAKHON SI THAMMARAT ART AND
CRAFTS COLLEGE) อ. ที่ปรึกษา : ดร. ลุ่ลักษณ์ ศิริบุรี, ผศ.ดร. ภรรณีการ์ สัจกุล,
155 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการหลักสูตรศิลปหัตถกรรม ล่าชาอย่างโลหะรูปพรรณ
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช โดยศึกษาความสำคัญใน
การพัฒนาหลักสูตร 4 ด้านคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา และอัตราเวลาเรียน กระบวนการ
การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยวิธีการคัดเลือกเอกสารขั้นต้นและเอกสาร
ชั้นรอง นำมาพิจารณาวิเคราะห์เนื้อเรื่อง หากเนื้อเรื่องส่วนใดไม่ปรากฏในเอกสารหรือมีข้อมูลไม่ชัดเจน
ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบประวัติคำสตรจากการบอกเล่า (Oral History Method)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรศิลปหัตถกรรม ล่าชาอย่างโลหะรูปพรรณ เป็นผลมาจาก
การประกอบอาชีพการทำเครื่องถมที่มีชื่อเสียง ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาแต่โบราณ ผลการวิเคราะห์
ความสำคัญของหลักสูตร 4 ด้านพบว่าองค์ประกอบด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องเป็นไปในแนวเดียวกัน
คือ จุดมุ่งหมายเน้นพัฒนาบุคคลในการประกอบอาชีพและมีแนวโน้มเพื่อสนองสังคมอุตสาหกรรม โดยได้
กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากขึ้นตามลำดับ เนื้อหาวิชาเรียนและอัตราเวลาเรียนได้พัฒนาจากกลุ่มวิชา
ศิลปหัตถกรรม และได้เพิ่มรายวิชาและอัตราเวลาเรียนให้วิชาอย่างโลหะรูปพรรณมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้าน
กิจกรรมการเรียนการสอนได้พัฒนาจากการสอนแบบดั้งเดิมของช่างมาสู่การคัดสรรประสบการณ์ให้ผู้เรียนรู้จัก
การวางแผนใช้ความคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีสื่อการสอนสมัยใหม่เข้ามาช่วย ลักษณะการประเมินผล
เป็นการพัฒนาจากการตัดสินผลงานด้านทักษะมาประยุกต์รวมกับความมฐภาคทฤษฎี ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน
ผลที่ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

CHAMNAN LEKBUNJONG : THE DEVELOPMENT OF THE METAL FOR ORNAMENTS CURRICULUM IN ART AND CRAFTS DIVISION, NAKHON SI THAMMARAT ART AND CRAFTS COLLEGE. THESIS ADVISOR : SULAK SRIBURI, Ph.D. KANNIKA SACHAKUL, Ph.D. 155 PP.

The purpose of this study was to study the development of the metal for ornaments curriculum in art and crafts division at higher vocational education certificate level in Art and Crafts Nakhon si thammarat College, Vocational Education Department, Ministry of Education with 4 aspects: objective, content and period of studying, teaching process, and evaluation.

The researcher used a historical approach technique for analyzing content from primary documents and secondary documents. If there were something unwritten in any necessary details, the researcher interviewed the experts informally by the Oral History Method.

The result of the study, it was found as followings:

1. The objectives were aimed at personal vocational development, and beared tendency to response to requirement of relevant industries, by determining specific objective in an escalating manner.
2. The content and period of studying had originaled from handicraft manufacturing course group and then the increment of subjects and time consumed to promote the metal for ornaments into a qualitative entity.
3. The teaching process had been improved, more activities were provided, modern educational medias were useds, and the students were guided to plan, develop ideas, and solve problem by themselves.
4. The assessment method had changed from skill evaluation into application with theoretical guidance which more clarified and systematic assessment.

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
Sulak Srihuri
Kannika Sachakul

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของ ดร. สุลักษณ์ ศิวรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร. ไสว สุทธิพิทักษ์ อาจารย์ธีรวัลย์ ศิริโชค อาจารย์ธงชัย สวัสดิ์เมฆินทร์ อาจารย์สุวัฒน์ ทองศรีจันทร์ และคณาจารย์วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม นครศรีธรรมราช และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาให้ความสนใจ แนะนำ เสนอข้อคิดเห็น ให้กำลังใจ และอนุเคราะห์ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือจากหอสมุดแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่กรุณาให้ความสะดวก และความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูลที่มีประโยชน์ยิ่ง ความสำเร็จครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี 2530 ด้วย จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่กรุณาสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาด้วยดีตลอดมา

ชำนานู เล็กบรรจง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร.....	8
การจัดการศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษา.....	19
ความหมายและหลักสูตรศิลปหัตถกรรม.....	37
ผลงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ.....	44
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	61
วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์.....	61
วิธีการสัมภาษณ์แบบ ประวัตินศาสตร์จากการบอกเล่า.....	61
ขั้นตอนของการวิจัย.....	62
วิธีวิเคราะห์เนื้อเรื่อง.....	66
4 ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ตอนที่ 1	
ประวัติความเป็นมาของเครื่องถม.....	73

ประวัติความเป็นมาเครื่องถมในต่างประเทศ.....	74
ประวัติความเป็นมาเครื่องถมในประเทศไทย.....	76
ประวัติความเป็นมาเครื่องถมในนครศรีธรรมราช.....	79
โรงเรียนช่างถม.....	84
<u>ตอนที่ 2</u>	
การพัฒนาหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ	
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่าง พ.ศ. 2519-2526 ...	88
การพัฒนาด้านจุดมุ่งหมาย.....	91
การพัฒนาด้านเนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน.....	92
การพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	100
การพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล.....	102
<u>ตอนที่ 3</u>	
การพัฒนาหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ ระดับ	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่าง พ.ศ. 2527-2531.....	104
การพัฒนาด้านจุดมุ่งหมาย	106
การพัฒนาด้านเนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน.....	107
การพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	112
การพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล.....	114
5 สรุปรูป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	118
สรุปลักษณะการวิจัย.....	118
อภิปรายผลลักษณะการวิจัย.....	120
ขอเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	147
ประวัติผู้เขียน.....	155

สารบัญตาราง

๗

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงเป้าหมายจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน) ตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2534 เฉพาะสาขาวิชาศิลปหัตถกรรมและศหกรรม.....	36
2	ตารางแสดงการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง.....	66
3	ตารางแสดงเนื้อหาวิชาเรียน จำนวนเวลาเรียน และหน่วยกิต การเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (แผนกช่างโลหะรูปพรรณ).....	93
4	ตารางแสดงเนื้อหาวิชาเรียน จำนวนเวลาเรียน และหน่วยกิต การเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2520 (แผนกช่างโลหะรูปพรรณ).....	95
5	ตารางแสดงเนื้อหาวิชาเรียน จำนวนเวลาเรียน และหน่วยกิต การเรียน ตามหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2520.....	97-98
6	ตารางแสดงเนื้อหาวิชาเรียน จำนวนเวลาเรียน และหน่วยกิต การเรียน ตามหลักสูตรศิลปหัตถกรรม สาขาช่างโลหะรูปพรรณ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527.....	108-110

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย